

Kuannersuarni ammasumik aatsitassanik qaqtigoortunik uranimik akulinnik aatsitassarsiornissaq pillugu Naalakkersuisunut, Inatsisartunut Kalaallit Nunaannilu innuttaasunut ammasumik allakkat

Uunga: Andreas Uldum, Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik - Naalakkersuisut

Box 930 - 3900 Nuuk - Greenland

Assinga uunga: Kim Kielsen (Naalakkersuisut Siulittaasuat), Lars-Emil Johansen (Inatsisartut Siulittaasuat), Aaja Chemnitz Larsen, Agathe Fontain, Anders Olsen, Ane Hansen, Anthon Frederiksen, Aqqaluaq B. Egede, Hans Enoksen, Iddimangjiu Bianco, Ineqi Kielsen, Jens Immanuelson, Juliane Henningsen, Justus Hansen, Kalistat Lund, Laura Tåunâjik, Naaja H. Nathanielsen, Nikolaj Jeremiassen, Per Rosing-Petersen, Peter Olsen, Randi Vestergaard Evaldsen, Sara Olsvig, Suka K. Frederiksen (Inatsisartunut ilaasortat), Jørgen T. Hammeken-Holm (Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik - Naalakkersuisut), Karl-Kristian Kruse (Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik - Naalakkersuisut), Jørgen Wæver Johansen (Borgmester, Kommune Kujalleq), Kenneth Høegh (Erhvervschef, Kommune Kujalleq), Keld Jensen (Råstofschef, Kommune Kujalleq), Aqqalooraq Frederiksen (Nunalerinermik Siunnersorteqarfik), Niels Lund (SPS - Savaatillit Peqatigiiffiit Suleqatigiissut), Anders Stenbakken (Visit Greenland), Poul Nørris Christensen (Inuili Inuussutissanut ilinniarfik), Susanne Christensen (Kalaallit Nunaani Brugseni), Sara Olsvig (Formand for Inuit Ataqtigiit Kattuffiat), Anita Hoffer (Transparency Greenland), Mikkel Myrup (Avataq, Grønlands natur og miljøforening), Mette Frost (WWF Verdensnaturfonden Danmark), Hjalmar Dahl (ICC Inuit Issittormiut Siunnersuisoqatigiiffiat), Mariane Paviassen (Urani Naamik forening i Narsaq), Mads Kjærgaard Lange (Noah Friends of the Earth Denmark), Ib Laursen & Shaun Bunn (Greenland Minerals and Energy)

Allattut: Narsap Qassiaruullu eqqaani savaatillit ilaat (Kommune Kujallermi, Kalaallit Nunaata Kujataani)

Attavissaq: info@ipiutaq.gl (Agathe Devisme)

Eqaluit Ilua: Ole, Ferdinand & Arnaq Egede, Inneruulalik: Piitaaq & Naasunguaq Lund, Ipiutaq: Agathe Devisme & Kalista Poulsen, Issormiut: Erik & Mona Knudsen, Kangerlua: Aka & Elisa Motzfeldt, Nunataaq: Nukappiaaluk & Nina E. Motzfeldt, Qassiaruk: Carl & Ellen Frederiksen, Suulut Hansen & Ninna Ottosen, Aqqu & Maria Hansen, Qorlortoq: Elionora & Ole Paviassen, Qorlortup-Itinnera: Karl & Tippu Kleist, Sammisooq: Joorut Knudsen & Martina Abelsen, Sillisit: Elna Jensen & Henrik Knudsen, Kristina Knudsen, Tasiusaq: Klaus & Aviaja Frederiksen

Kuannersuarni uranimik ammasumik aatsitassarsiornissaq pillugu

Kujataa, Marts 2015,

Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut 2014-imi Naalakkersuisunut allakkatigut saaffiginnissutai maannamut suli akineqarsimanngitsut innersuussutigalugit Kuannersuarni suliniut pillugu matumuuna Naalakkersuisunut Kalaallit Nunaannilu innuttaasunut tamanut ammasumik allaqagaqarluta isumaliutersutitigut saqqummiunni- arpavut.

Narsap eqqaani, Qassiarsummi, Qassiaruullu eqqaani savaateqarfinit arlalinneersuulluta saaffiginnippugut, "Kitaani" taasakkatsinni savaateqarfillit aamma (Eriup Aappalaartup Nunaanik) taaneqartartumi, Eqaluit Ilua (savaateqarfillunilu naatitanik tunissasiortut). Savaateqarfinni taaneqartuni annermik savaaqqat neqaanik tunisassiorneq ingerlanneqarpoq, nunatsinni savaaqqat tunineqartartut 40 %-iisa missaa savaateqarfinni Qassiarsummi Narsallu eqqaaniittuni savaateqarfinni tunisassiarineqartarput. Savaatillillu ilaasa saniatigut takornariartitsinermi aallutaqarlutik.

Aatsitassanik qaqtigoortunik uranimik akulinnik Kuannersuarni ammasumik aatsitassarsiorniarneq peqqissutsimut pingortitamullu mingutsitsinermik kinguneqarsinnaasumut, soorlu qinngornernik ulorianartunik anorersuarnerani tinginneqartunit, erngup radium-imik mingutsinneqarneratigut, qinngornerillu ulorianartunik akullip radon-ip, aatsitassat arortikkuminaasut, kemikalit aammalu tailingsit annertuumik mingutsitsinermik pilersitsinnaasut, thorium-imillu akullit Tasermi inissinniarneqartut, Taseq Narsamiit 5 km-inik ungasissusillimmiippoq, Ipiutap eqqaani "Ilua", Sunngiffimmi aalisartartunit aalisarfigineqarsinnaasooq Tasermit 7 km missaani ungasitsigsumiippoq.

Taakkua eqqarsaatigaligit erseqqissaatigerusupparput Kujataani nunalerinermik uumasuteqarnermillu kulturikkut nukittuumik inissimasumi, takornariartitsinermilu ingerlatsiffiusumi nuna mingutsinneqanngitsoq tunngavigineqarmat. Nunap assinga takussutissatut ilanngunneqarpoq, tassani takuneqarsinnaallutik Kuannersuit qanitaani savaateqarfiit, uumasunik neriniartitsiviit, kuuit, tatsit, akuersissuteqarluni Sunngiffimmi aalisartartunit aalisartarfik, pisulluni takornarianut aqququtit, inoqarfiit aammalu anorip sammivii.

Kalaallit Nunaanni savaaqqat neqaanik tunisassiornerup 40%-ata missaa savaateqarfignissarsuuppup Kujataa inuussutissanik peqqumaasivik

Kujataa nunatsinni inuussutissanik pitsaasunik peqqumaasiveqarfittut isigineqarpoq. Nunarsuatsinni tunisassiat pitsaanersaasa ilaat Kujataaneersuuppup. Nunaatillit pinngortitaq qanilluinnarlugu tunisassianik suliaqarput. Tunisassiat pitsaasut pinngortitamit mingutsinneqanngitsumeersuusut tusaamaneqaatigalugu.

Ukiup ingerlanerata pingajorarterutaata sinnerlugu savat savaaqqallu pinngoortitamiittarput mingutsinneqanngitsumi neriniarlutik naasut pinngortitamiittut inuussutigalugit, kuunni tatsini minguitsuni mineraleqarluartuni imersinnaallutik, pinngortitami minguitsumi illersorneqartumi uumasuullutik.

Kuannersuarni ammasumik uranimik akulinnik aatsitassarsiortoqalissappat savaaqqat neqaanik naatitanillu tunisassiornerup pitsaassusaa sumillissava? Savaateqarfittut tunisassiorneq takornialerinemillu suliaqarneq ingerlatiinnarsinnaassanerparput peqqissutsivut inuussutissarsiutittalu Kuannersuarni aatsitassarsiornerup kingunerisaanik innarlerneqarnatik?

Kujataani Kulturikkut kinaassuserput naliginnaasumik nunalerinermik uumasuuteqarnermillu tunngaveqartoq piffissamilu kingullermi inuussutissalerinermik ineriartortitsineq

Ukiualuit qaangiuppup Kalaallit Nunaanni Oqartussat namminerisamik Nunatsinni inuussutissanik pilersornissamik soqutiginninnerat annertusigaluttuinnartoq, taamatullu Kujataata "kinaassusaanut" nukittunerusumik ersersitsisumik. Takornarissanut ussassaarineri nerisassiat pitsaasut minguitsumeersut ussassaarutigineqarput videot "A Taste of Greenland" Visit Greenland-imiit suliarineqartoq. Kummune Kujalleq nittartagallorpoq taaguuserlugu "Mamartut" takutinniarlugu Kujataani inuussutissarpasuaqartoq pitsaasunik. Aammalu 2012- imiit Kujataani "Igasaa" Food Festival aaqjissuunneqartarpoq, suliniut Kalaallit Nunaanni nerisassiorneq takutinniarneqarluni, nunalerinermik, aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiutillit igasullu tunuliaqutaralugit.

Kuannersuarni ammasumik uranimik akulinnik aatsitassarsiorneq aallartippat Kalaallit Nunaanni Kujataanilu najugalinnut kinaassuserput Nunarsuarmiunut tamanut takornarissanullu ukiut tamaasa tikittartunut qanoq ittuussava?

Kalaallit tunisassiat inuussutissat ilisimaneqaleriartuinnarnerat avammullu niuernerneq

Ullumikkut Kujataani savaaqqat neqaanik tunisassiat nunatsinnuunnaq nioqqutigineqartarput. 2013-imi Narsami toqoraaviup 40 mill. kr-inik nalillip pilersinneratigut siunissami qanittumi inuussutissanik allanik avammut tunisassiornerisamat periarfissaqalissaaq, soorlu nersussuit neqaannik, tutut neqaannik naatitanillu. Nunarsuarni Nunani Avannarlerni kalaallit tunisassiat atorlugit nerisassiorneq soqutigineqaleralluttuinnartoq Neqi-mut soqutiginnilersitsivoq tunisassianik nutaanik ineriartortitsinissamat Inuussutissalerinermi ilinniartit Inuullit Narsamiittoq suleqatigalugu.

Kuannersuarni ammasumik uranimik akulinnik aatsitassarsiorneq aallartippat, qanoq illlutik Kujataani najugalit tunisassiat pitsaasut immikkuullarissut pinngortitami mingutsinneqanngitsumiit pinngortut tulluusimaarutigissagamikkut? Qanoq illluta piimassuseq pigiuassavarput inuussutissanik tunisassiornerisatsinnut pinngortitaq pinngorfiat mingutsinneqarsimassappat imaluunniit tunisassiat mingutsitsiffiusumeersutut tusaamaneqalissappata? Tamanna Neqi-mut nutarterneqareersumut qanoq kinguneqassava?

Pinngortitami attorneqanngitsumi takorniarneq: Savaateqarfinni feriarneq, pisuttuarluni takorniarneq aalisarneq (Sunngiffiminni aalisartartunut akuersissuteqarluni aalisartitsarneq Iluu-ni)

Nunalerinermik inuussutissarsiteqarnerup saniatigut savaatillit arlaqaleriartuinnartut saniatigut savaateqarfinni takorniarititsisarneq ingerlatarivaat, takorniaritut nunalerinermik inuussutissarsiteqarneq pillugu paasissutitsisarnernik, nammeneq nerisassiaminnik nerisitsisarnernik aammalu pinngortitami alianaatsumi misigisassaqarnerit neqeroortigineqartarput. Kujataani aalisariarluni takorniarneq ussassaarutigineqartartut ilagaat, Namminersorlutik Oqartussaniit siullerpaalluni akuersissuteqarluni Iluata tasiani kuuanilu aalisartitsisarneq periarfissaalermat. Iluani aalisartarfik Kuannersuarniit 11 km missaani ungasissuseqarpoq. Aasat marluk ingerlanerani takornariat aalisariartut marloriaatinngorsimappup. Namminersorlutik Oqartussat aalisarfimmik akuersissuteqarneratigut aalisariarluni takorniarititsisarnerup ineriartortinneqarnissaanik pisussaaffillivoq.

Kuannersuarni ammasumik uranimik akulinnik aatsitassarsiorneq aallartippat, Kalaallit Nunaannut takornariat takorusuttagaat misigerusuttagaat assillaaq; pinngortitaq minguitsoq attorneqanngitsooq tammassaaq Kujataanullu takornariarniat ikilissappup imaluunniit nungussappup. Iluu-ni akuersissuteqarluni aalisartarfik matuinnartariaqassaaq.

Kalaallit Nunaat kiffaangissuseqarfiusoq

Kujataanut takornarissat nuna alianaatsoq soqutigalugu orniguttartut saniatigut savaatillit, aammalu kalaallit nuna nuannaralugu soqutigisatik aallaavigalugit atuisuupput, soorlu pisutuarlutik angalaartartut umiatsianik angalallutik, piniariarlutik aalisarlutik nuniagiartut imaluunniit silaannaq minguitisoq eqqaminni najuussorlugu atortarpaat.

Kuannersuarni ammasumik uranimik akulinnik aatsitassarsiorneq aallartippat, qanoq illullutik Kujataani najugallit pinngortitami kusanartumi minguitsumi kiffaangissuseqarlutik misigissappat?

Suliffeqarfiit sanileriississallugit tulluannigitsut: qinngornernik ulorianartunik akulinnik aatsitassarsiorfik inuussutissalerineq takornariaqarnerlu

Ammasumik aatsitassarsiorneq aallartippat qinngornernik ulorianartunik aammalu kemikalianik arrortikkuminaatsunik akulinnik avatangiisitsinnut siaruaattunik mingutsitsisoqarnissaa erumassutigaarput, ingammik nunami neriniartitsiviit savat savaaqqallu qaammatit sisamat missaani najortagaanni aammalu kangerlummi, tatsini kuunni tailings-inik toqqorsivigineqartussani.

Ullumikkut kissaatiginngilluinnarparput Kuannersuarni ammasumik aatsitassarsiornerup piviusunngortinneqarnissaa: tulluorsorinngilarput uranimik akulinnik aatsitassarsiorfiup inuussutissalerinermi suliffeqarfiit nunap pissarititaanik pilersorneqartut sanilerlugit ingerlanneqarnianera. Aammalu uranimik akulinnik ammasumik aatsitassarsiorfillornerneq Kujataata isigineqarneranut pitsaangitsumik kinguneqassasoq, pisisartut tatiginnikkunnaassapput ilumut tunisassiat mingutsinneqannginnersut, takornarissallu nuna ornitassatut kajungeriunnaassavaat.

Aatsitassarsiorfik ammarneqassagaluarpas inissisimaffippat paasitikkusupparput:

SPS, Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut aasaanerani ataatsimeersuarnerminni juni 2014-imi Naalackersuisunut allakkatigut saaffiginissuteqarput, piumasaqaateqarlutik qinngornernik ulorianartunik tailings-inillu annertuumik mingutsitsisussanik Narsap eqqaani Tasermi eqqaasoqannginnissaa piumasaralugu. Taassuma saniatigut kissaatigineqarpoq nunalerinermik inuussutissarsiornerup innarlerneqannginnissaa, inuussutissarsiuilli innarlerneqassappat annaasaqaatigineqartut taarsiiffigineqarnissaannik qulakkeerinnittoqassasoq.

Tusarniaanermi Kommune Kujallermiit akissutigineqarpoq Kuannersuarni aatsitassarsiornerup inuussutissarsiuutinut pioreersunut aammalu Kujataata kinaassusaanut sunniutigisinnaasai aammalu savanik neriniartitsiviit qanoq sunnerneqassanersut nalilersorneqassasut. Februar 2015 Tamanut-mi allaatigineqarpoq oqariartuutigineqarluni suliniutit annertuut sumiiffimmi pitsaangitsumik kinguneqarsinnaanerit pinaveersimatinneqassasoq soorlu piffimmi inuussutissarsiuutinut ineriartortitsinernut aammalu savaateqarfinnut akornutaassanngitsut.

Kisaatiginarpoq Kommune Kujallermi suliniutit angisuut pillugit pilersaarutit inernerinik tutsuiginartunik saqqummiusisoqarumaartoq, nunalerinermik sammisaqartugut inuunitsinnut aammalu nunatsinnut pitsaangitsumik sunniuteqartussaammat. Taamaammat kissaatiginarpoq Namminersorlutik Oqartussat isumaliutigilluaqqaarlugu eqqortumik aalajangerumaartut.

Innuttaasutut kiffaangissuseqarluta nunami maani inuunissatsinnut kissaatigaarput Namminersorlutik Oqartussat immikkut tamanut attumassuteqanngitsumik avataaniit ilisimatuunik misissuisitsinissamik pilersitsissasut Kuannersuarni aatsitassarsiorloqalissappat inuussutissalerinermut takornialerinemullu qanoq kingunerqassanersut paasiniarlugit.

Neriutigaarput Kuannersuarni aatsitassarsiorloqalernissaanut isummagut Namminersorlutik Oqartussanit pimoorunneqarlutik tusaaniarneqassasut. Kuannersuarni suliniutit pillugit Naalackersuisut tusarfiginissaat qilanaarlugu.

Qujareeluta
Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Narsap Qassarsuullu eqqaani savaatillit ilaat (Kommune Kujallermi, Kalaallit Nunaata Kujataani): Ole, Ferdinand & Arnaq Egede, Piitaaq & Naasunnguaq Lund, Agathe Devisme & Kalista Poulsen, Erik & Mona Knudsen, Aka & Elisa Motzfeldt, Nukappiaaluk & Nina E. Motzfeldt, Carl & Ellen Frederiksen, Suulut Hansen & Ninna Ottosen, Aqqu & Maria Hansen, Elionora & Ole Paviassen, Karl & Tippu Kleist, Joorut Knudsen & Martina Abelsen, Elna Jensen & Henrik Knudsen, Kristina Knudsen, Klaus & Aviaja Frederiksen

Kakkiussaq: nunap assinga "Savaatillit Kuannersuarnilu aatsitassarsiorfik ammasoq" - Marts 2015